

Vesannon yhtenäiskoulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

1 Johdanto

Perusopetuksen tavoitteena on tarjota kaikille oppilaille yhdenvertaiset mahdollisuudet oppia ja kehittyä turvallisessa, kannustavassa ja osallistavassa ympäristössä. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on keskeinen osa koulu yhteisön toimintaa ja perusopetuksen arvoja. Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus kasvaa omana itsenään ja saada tarvitsemansa tuki oppimiseen ja hyvinvointiin riippumatta sukupuolesta, taustasta, toimintakyvystä tai muista henkilökohtaisista ominaisuuksista.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma toimii yhtenä koulun asiakirjana, joka ohjaa toimintaa ja linjaa konkreettisia toimenpiteitä syrjimättömyyden, moninaisuuden ja oikeudenmukaisuuden toteutumiseksi. Suunnitelma perustuu perusopetuslakiin (628/1998), tasa-arvolakiin (609/1986) ja yhdenvertaisuuslakiin (1325/2014) sekä valtakunnalliseen ja paikalliseen opetussuunnitelmaan.

Tämä suunnitelma sisältää arvioinnin perusopetuksen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden nykytilanteesta, asetetut tavoitteet sekä toimenpiteet niiden edistämiseksi.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisessa huomioidaan myös yhteistyö eri toimijoiden kesken.

Tavoitteena on, että koulu yhteisössä vallitsee kunnioittava ja avoin ilmapiiri, jossa jokainen tuntee itsensä arvostetuksi ja osalliseksi.

Käytännön toimenpiteillä pyritään varmistamaan, että koulu ympäristö tukee kaikkien oppilaiden hyvinvointia ja menestystä, ja että mahdolliset epätasavertaisuudet tunnistetaan ja niihin puututaan järjestelmällisesti. Suunnitelmaa ja toimenpiteiden etenemistä arvioidaan lukuvuosittain. Suunnitelma päivitetään

neljän vuoden välein.

2 Lain velvoitteet ja keskeiset käsitteet

Perusopetuslaki (628/1998) määrää, että kaikille oppilaille on taattava yhtäläiset oppimismahdollisuudet ja turvallinen opiskeluympäristö. Perusopetuslaki velvoittaa Koulutuksen järjestäjiä edistämään yhdenvertaisuutta ja ennaltaehkäisemään syrjintää. Tasa-arvolaki (609/1986) kieltää sukupuolen, sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella tapahtuvan syrjinnän oppilaitoksissa. Lain mukaan opetuksen ja koulutuksen järjestäjien on tehtävä systemaattista ja suunnitelmallista työtä sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseksi oppilaitoksissa. Oppilaitosten on myös ennaltaehkäistävä syrjintää sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella. Tämä koskee opetuksen sisältöjä, oppimisympäristöjä ja koulun toimintakulttuuria.

Eryistä huomiota tulee kiinnittää oppilas- tai opiskelijavalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen. Oppilaitoksen henkilöstön ja opiskelijoiden tulee osallistua tasa-arvosuunnitelman laatimiseen.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Lain 8 §:n mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) edellyttää, että koulutuksen järjestäjä laatii ja toteuttaa

suunnitelman yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Suunnitelmassa tulee käsitellä sekä opiskelijoiden että henkilöstön yhdenvertaisuutta. Yhdenvertaisuuden toteutumista tulee arvioida ja ryhtyä sen mukaisesti tarvittaessa yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin. Oppilaitoksen henkilöstöä ja opiskelijoita tulee kuulla yhdenvertaisuuden Edistämistoimenpiteistä.

2.1 Keskeisiä käsitteitä

Tasa-arvo: Kaikilla oppilailta on yhtäläiset mahdollisuudet oppimiseen ja osallistumiseen riippumatta sukupuolesta tai muista henkilökohtaisista ominaisuuksista.

Yhdenvertaisuus: Jokainen yksilö on samanarvoinen ja hänellä on oikeus tulla kohdelluksi tasapuolisesti ilman syrjintää.

Syrjinnän ehkäisy: Kaikki koulun käytännöt ja rakenteet tulee suunnitella siten, että ne eivät aseta ketään epäedulliseen asemaan.

Positiivinen erityiskohtelu: Toimenpiteet, joilla pyritään edistämään tasa-arvoa ja tukemaan heikommassa asemassa olevia ryhmiä ja joiden tavoitteena on kompensoida rakenteellisia eriarvoisuuksia. Tarvittaessa voidaan toteuttaa toimenpiteitä, jotka tukevat heikommassa asemassa olevien ryhmien mahdollisuuksia osallistua ja menestyä opetuksessa.

Sukupuoli-identiteetti: Sukupuoli-identiteetillä tarkoitetaan henkilön käsitystä omasta sukupuolestaan. Sukupuoli-identiteetti on yksilöllinen, eikä se välttämättä vastaa henkilölle syntymässä määriteltyä sukupuolta tai rajaudu vain kahteen juridiseen sukupuoleen.

Etninen tausta, kansalaisuus ja kieli: Etninen tausta viittaa yksilön kulttuuriseen tai kansalliseen perintöön. Kansalaisuus määrittää yksilön oikeudellisen aseman valtiossa, ja kieli on keskeinen osa identiteettiä ja osallisuutta.

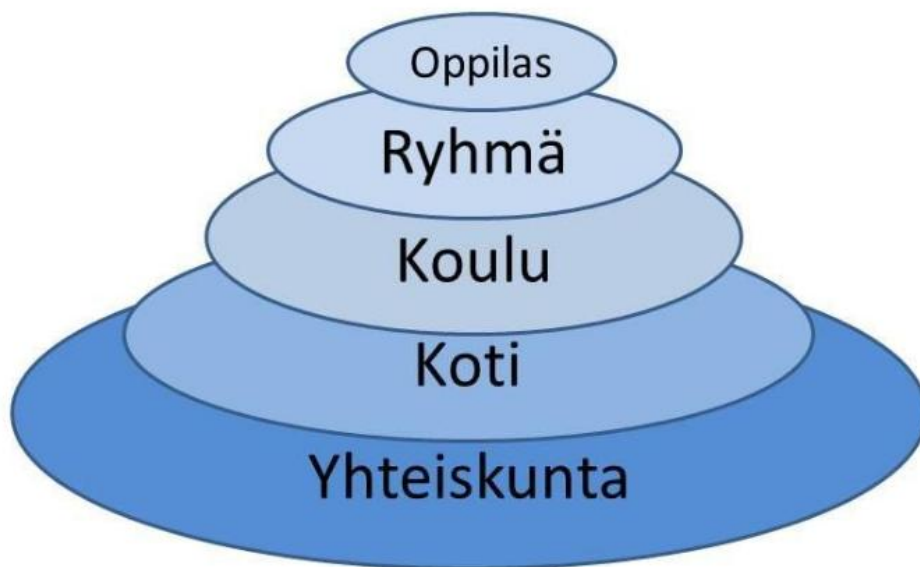
Maailmankatsomus: Maailmankatsomus kattaa uskonnolliset, filosofiset ja elämäntarkastukselliset näkemykset. Jokaisella on oikeus harjoittaa omaa maailmankatsomustaan ilman syrjintää.

Sosioekonominen asema ja perhesuhteet: Yksilön taloudellinen ja sosiaalinen asema sekä perhetausta voivat vaikuttaa koulutukseen ja hyvinvointiin. Tavoitteena on, että koulu tukee oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia taustasta riippumatta.

Vähemmistöstressi: Tilanne, jossa vähemmistöryhmiin tai häirinnän kohteeksi kuuluvat henkilöt kokevat pitkäaikaista stressiä syrjinnän, ennakkoluulojen, henkilökohtaisten ominaisuuksien tai yhteiskunnallisten asenteiden vuoksi. Kouluympäristössä on tärkeää vähentää vähemmistöstressiä tukemalla moninaisuutta ja inklusiivisuutta.

2.2 Vesannon yhtenäiskoulun arvoperusta

Oikeus hyvään opetukseen	Kasvu ihmisyyteen
Toisen kunnioittaminen	Jokainen lapsi on ainutlaatuinen
Turvallisuus	Oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo

3 Nykytilanteen arviointi

Nykytilanteen arviointi toteutetaan säännöllisesti kyselyllä.

4 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen toimet

4.1 Yhdenvertaisuus oppimisen arvioinnissa

Arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja sekä määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet. Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia tehdään

perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisesti.

Arviointi perustuu oppilaiden yhdenvertaiseen kohteluun. Oppilaille kerrotaan mitä on tarkoitus oppia ja miten oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan. Arviointi perustuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa kohdennettuihin tavoitteisiin.

Päättöarvosanat muodostetaan valtakunnallisesti yhdenvertaisin perustein. Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, oppiaineiden tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Rajatun oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin eikä osaamisen tason määrittelyssä käytetä valtakunnallisia arviointikriteerejä. Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan suorituksia arvioidaan puolestaan suhteessa toiminta-alueittain määriteltyihin tavoitteisiin.

Arvioinnin toteuttamiseen liittyy oppilaiden osallisuuden mahdollistaminen, vahvuuksien tunnistaminen ja kannustaminen. Arviointikeskustelussa oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa oppilaan opinnoissa edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä. Koulussa opettajien yhteistyö on edellytys suunnitelmallisen ja johdonmukaisen arviointikulttuurin toteutumiseksi.

Opettaja arvioi oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä monipuolisten näyttöjen perusteella. Arviointia toteutetaan sekä lukuvuoden aikana että sen päättyessä.

Oppilaiden suorituksia ei verrata toisiinsa eikä arviointi kohdistu oppilaiden

persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoin sekä tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin. Arviointikäytännöt suunnitellaan ja toteutetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä otetaan huomioon ja huolehditaan siitä, ettei osaamisen osoittamiselle ole esteitä.

4.2. Lapsen oikeudet

Jokaisella lapsella on oikeus turvalliseen, hyväksyvään ja kannustavaan koulupäivään.

Koulun tehtävänä on huolehtia siitä, että ketään ei syrjitä minkään henkilökohtaisen

ominaisuuden perusteella. Puutumme aktiivisesti epäasialliseen

kohteluun. Teemme työtä sen eteen, että kaikki oppilaat voivat kokea olevansa osa

kouluyhteisöä. Perusopetuksen opetussuunnitelma ja poissaoloihin puuttumisen malli

ohjaavat koulun toimintaa tukemaan kouluun kiinnittymistä. Yhteisöllisen

opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on kehittää tätä tavoitetta kouluissa.

4.3 Kieli ja kulttuuri

Perusopetuksen opetussuunnitelma painottaa kulttuurista moninaisuutta ja oppilaan

oman kulttuurin huomioimista, kielen oppimista ja eri kielten arvostusta, kielitietoista

opetusta sekä monikulttuurista osaamista. Oppilaiden eri taustat nähdään rikkautena ja

opetuksessa tuetaan kulttuurien välistä vuoropuhelua.

Perusopetuksessa arvostetaan jokaisen lapsen omaa kieltä ja kulttuuritaustaa. Tuemme

suomen kielen oppimista ja samalla kannustamme säilyttämään oman äidinkielen.

Käytämme oppimisessa selkokieltä ja tarkistamme, että ohjeet ovat ymmärrettäviä kaikille.

Juhlissa ja koulun arjessa otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon erilaisia kulttuuritaustoja.

4.4 Sukupuoli ja seksuaalisuus

Perusopetuksen opetussuunnitelmassa korostuu tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja sukupuolisensitiivisyys. Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeudet tunnustetaan ja opetuksessa edistetään niiden ymmärrystä ja kunnioitusta. Kunnioitamme jokaisen sukupuoli-identiteettiä ja seksuaalista suuntautumista. Perusopetuksessa on tärkeää, että kaikki saavat olla omia itsejään. Toimintakulttuurissamme puututaan tilanteisiin, jossa syrjitään esimerkiksi pukeutumisen, ilmaisun tai kiinnostuksenkohteiden perusteella. Sukupuolisensitiivisyys pyritään huomioimaan mahdollisimman hyvin opetuksessa, tilaratkaisuissa ja ohjauksessa. Vältämme sukupuolittuneita ennakkoodotuksia

4.5 Uskonto ja vakaumus

Perusopetuksen opetussuunnitelma korostaa uskonnonvapauden ja katsomuksellisen moninaisuuden kunnioittamista. Opetus tukee katsomuksellista ymmärrystä ja dialogia. Perusopetuksessa suhtaudutaan kunnioittavasti kaikkien oppilaiden uskontoihin ja elämänsuhtautumisiin. Osallistuminen uskonnollisiin tilaisuuksiin on vapaaehtoista ja vaihtoehtoja tarjotaan. Tilaisuuksia ennen tiedotamme huoltajia ja oppilaita, mikäli tilaisuuksiin liittyy uskonnollisia piirteitä. Huoltajien tulee ilmoittaa koululle,

kumpaan tilaisuuteen lapsi osallistuu. Keskustelemme avoimesti ja rakentavasti erilaisista näkemyksistä ja ohjaamme oppilaita toimimaan toisia kunnioittavasti.

4.6 Esteettömyys

Kouluympäristömme on mahdollisimman esteetön kaikille oppilaille. Pyrimme huomioimaan fyysisen esteettömyyden lisäksi myös oppimisen tuen tarpeet, aistiyliherkkyydet sekä vuorovaikutuksen esteettömyyden. Tarjoamme erilaisia oppimismateriaaleja ja joustavia tapoja osallistua opetukseen. Jos oppilas tarvitsee apuvälineitä tai yksilöllisiä ratkaisuja, järjestetään yksilökohtainen moniammatillinen palaveri. Palaverissa suunnitellaan yhteistyössä huoltajien ja asiantuntijoiden kanssa tarvittavat yksilölliset ratkaisut. Tavoitteena on, että jokainen voi osallistua koulutyöhön omista lähtökohdistaan käsin.

4.7 Yhdenvertaisuus oppimateriaaleissa ja opetusmenetelmissä

Perusopetuksessa pidämme huolta siitä, että opetuksessa käytettävät materiaalit ja menetelmät tukevat kaikkien oppilaiden yhdenvertaista osallistumista ja oppimista.

Huomioimme, että oppilailla on erilaisia taustoja, vahvuuksia ja tuen tarpeita.

Tavoitteenamme on, että jokainen kokee tulevansa nähdyksi ja arvostetuksi opetuksen sisällöissä ja toteutuksessa.

Oppimateriaalien valinnassa pyritään huomioimaan eri näkökulmat, ihmiset ja elämäntilanteet mahdollisimman laajasti. Kiinnitämme huomiota siihen, ettei materiaaleissa esiinny syrjiviä tai stereotyyppisiä vahvistavia sisältöjä esimerkiksi sukupuolen, kulttuurin, kielen, uskonnon tai vammaisuuden osalta. Jos huomaamme

puutteita tai epäasiallista sisältöä, käsittelemme ne yhdessä oppilaiden kanssa ja täydennämme materiaaleja muilla lähteillä. Kannustamme oppilaita kriittiseen ajatteluun ja pohdintaan siitä, kenen ääni näkyy ja kenen ei. Myös oppilaiden tuottamat sisällöt voivat rikastaa näkökulmia ja lisätä osallisuutta.

Käytämme opetuksessa monipuolisia ja joustavia menetelmiä, jotta erilaiset oppijat voivat osallistua täysipainoisesti. Vaihtelemme työskentelytapoja ja tarjoamme vaihtoehtoja. Pyrimme antamaan oppilaille mahdollisuuksia vaikuttaa siihen, miten he voivat osoittaa osaamistaan. Hyödynnämme tarvittaessa erilaisia tukimuotoja, kuten ohjausta, visuaalisia apukeinoja tai erilaisia materiaaleja.

5 Kiusaamiseen ja häirintään puuttuminen

Vesannon yhtenäiskoulun toimintaa ohjaavat perusopetuksen järjestyssäännöt, jotka käydään lukuvuoden aluksi oppilaiden kanssa läpi. Koulussa pyritään mahdollistamaan oppilaiden osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet. Tukioppilastoimintaa ylläpidetään koulussa. Kiusaamistapauksissa noudatetaan kiusaamisen vastaista toimintamallia ja kiusaamiseen puututaan kiusaamisen vastaisen toimintamallin mukaisesti. Koulun toimintakulttuuria kehitetään ja oppilasryhmiin pyritään luomaan hyväksyvä ilmapiiri. Tätä tuetaan mm. ryhmäytymisellä lukuvuoden alkaessa. Perusopetuksessa harjoitellaan systemaattisesti hyvinvointitaitoja. Tunne- ja vuorovaikutustaitoja opetellaan yhdessä ja tuetaan esimerkiksi empatiaa ja ryhmässä toimimisen taitoja.

6 Yhdenvertainen toimintakulttuuri

Yhdenvertainen toimintakulttuuri tarkoittaa sitä, että koulun arjessa kaikki tulevat kohdatuiksi oikeudenmukaisesti, kunnioittavasti ja tasavertaisesti. Kouluissa tuetaan yhteisöllisyyttä, jotta jokainen voi tuntea kuuluvansa joukkoon – riippumatta esimerkiksi taustasta, kielestä, uskonnosta, perhemuodosta, toimintakyvystä tai

sukupuolesta. Arjen käytännöt, vuorovaikutus ja osallisuus tukevat toimintakulttuurin rakentumista.

6.1 Kodin ja koulun yhteistyö

Koulun ja kodin yhteistyö perustuu luottamukseen, avoimuuteen ja molemminpuoliseen kunnioitukseen. Huoltajat nähdään tärkeänä osana lapsen koulupolkua. Tarjoamme huoltajille mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa koulun toimintaan. Pyrimme huomioimaan, että viestintä huoltajien kanssa on ymmärrettävää, saavutettavaa ja ajantasaista. Otamme huomioon perheiden erilaiset taustat, ja huomioimme esimerkiksi kulttuuriset ja uskonnolliset näkökulmat tapaamisten ja tapahtumien järjestämisessä.

6.2. Teemapäivät ja juhlat

Järjestämme koulussa erilaisia teemapäiviä ja juhlia, jotka tukevat yhteisöllisyyttä ja oppilaiden osallisuutta. Huomioimme, että tapahtumat ovat avoimia kaikille ja että niissä ei korosteta vain yhtä kulttuuria tai katsomusta. Tarjoamme vaihtoehtoja osallistumiseen ja varmistamme, että kenenkään ei tarvitse kokea ulkopuolisuutta esimerkiksi ruokavalion, pukeutumisen tai perheen vakaumuksen takia.

6.3 Osallisuus ja päätöksenteko

Oppilaat saavat vaikuttaa koulun toimintaan ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaiden osallisuutta voidaan huomioida oppitunneilla, välitunneilla sekä koulun toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä. Kannustamme oppilaita tuomaan esiin mielipiteitään ja kuuntelemme heitä. Oppilaskunnan hallituksen kokoukset, erilaiset kyselyt ja avoimet keskustelut tarjoavat mahdollisuuksia vaikuttaa arjen asioihin.

Myös huoltajien ja henkilökunnan ääni kuuluu koulun päätöksenteossa esimerkiksi vanhempainneuvoston, vanhempainiltojen ja kyselyiden kautta.

Yhdenvertaisuus näkyy siinä, että kaikkien näkökulmat ovat tervetulleita ja niitä arvostetaan.

6.4 Viestintä

Pyrimme, että viestintä koulussa on selkeää, ajantasaista ja saavutettavaa. Käytämme kieltä, joka on ymmärrettävää kaikille. Huomioimme, että perheissä voi olla erilaisia viestinnän tarpeita esimerkiksi kielellisten tai teknisten valmiuksien osalta. Viestimme kouluarjesta ensisijaisesti Wilman välityksellä. Henkilökunnalla on myös työpuhelimet käytössään. Korostamme viestinnässä kunnioittavaa ja myönteistä sävyä.

7 Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittämiskohteet

Nykytilanteen kartoituksen perusteella asetetaan kehittämiskohteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden lisäämiseksi.

7.1 Toimenpiteet ja seuranta

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Seuranta on osa koulun toimintakulttuurin jatkuvaa kehittämistä. Suunnitelmaa arvioidaan vuosittain lukuvuosisuunnitelman laadinnan yhteydessä. Toteutuneita toimenpiteitä ja niiden vaikuttavuutta käsitellään henkilökunnan kokouksissa.